

Zaboreni místního hasičského sboru.

Základy myšlenky hasičské vznikly již v nejstarších dobách, kdy člověk počal si stavěti dřevěné obydlí, by byl chráněn před dravou zvěří. Ještě nedovedl si ani dobře oheň rozdělati a již měl mu neúprosný požár bleskem způsobený nejprimitivnější krov nad hlavou. Člověk brzy poznal, že oheň, který mu ničil obydlí, lze nejlépe ubíráti vodou a rasypávati klinkou, poněvadž oba prostředky měl nejlépe po ruce. Za starých časů, kdy lidská obydlí byla dřevěná a pokryta plamem, kdy neovítalo se elektrikou, ale světlem dřevěné louče, kdy nebylo stříkaček a jiných protipožárních zařízení, líba se do ohně voda z hanců, kůžených, dřevěných a slámených vysmolených nádob. Dřevěné chalupy a statky na vesnici byly nejohroženějším zdrojem požárů. Proto obyvatelé naší obce museli pomyslet na obranu proti ohni. Takže již počátkem osmnáctého století bylo v naší obci prostě hasičské nářadí sestávající z velké dřoubotové džberové stříkačky s jistým počtem požárních košů na nošení vody. Džber stříkačky měl tvar velké díže, do níž se vešly nejméně dva hektolitry vody. Stříkačka a koše byly umístěny uprostřed obce v Dychetním domě, kde byly též pod oblouhou stříškou zavěšeny velké požární žebříky a háčací háčky. Velkým průkopníkem v naší obci v práci hasičské byl učitel a pordejší řádčí Jan Hlubálek, který zde v osmnáctém století plných 47 roků působil. V obsluze stříkačky vyřídil hlavně hoši a dívky od 12 do 14 roků, kteří navštěvovali místní školu. Cvičení konalo se za jeho řízení několikrát za léto. Na hasičská cvičení se uhládež vždy těšila. Ustanovený den již dopoledne

byla dopravena dřberová stříkačka s požárními koši na vozíku
ku škole. Tam byla od páků vyčištěna, namazána a důkladně
vodou prolita, by seschlé kožené kroužky na pistech máležík
sešmily. Spolu vypravili páci i pátkyně, by odpoledne přinesly sebou
do školy prázdné dřevěné nádobí, jimiž by se počet požárních
košů doplnil. Odpoledne po vyučování zahájeno hasičské cvičení.
Stříkačka postavena ku školní stodole a od ní zřízeny dvě
řady pátkyn k vodní nádrže, vzdálené od školní budovy asi 50
kroků. Do jedné řady postaveni s nádobami a požárními
koši chlapci, by doobírali z vodní nádržky vodu do stříkačky.

Do druhé řady postaveny dívky, aby prázdne nádoby opět
vracely k rodnému zřídlu. K čerpacím ředím strážové
strážáčky postaveno několik silnějších chlapců a k proudu
některý rozsařnější chlapec, jenž by nestříkal do oken školní
budovy, nebo do konce svým spoluprátkům do obličeje. Když bylo
vše ku cvičení připraveno vysvětlil řídící učitel Jan Hubálek
dopodrobna všechny výkony k nimž mělo dojíti a sernámil
mládež s nejmuhnějšími povely. Ku cvičení připravená mládež,
rozpuštěna ještě několikrát p řad i od strážáčky a na povel
opět rychle seřazena. Konečně dán povel ku skutečnému
cvičení. Strážáčka proumy nádobami naplněna vodou a
z proudu brzo vytryskl proud na střechu školní stodoly.
Délka proudu rovnala se asi dostřiku mynějších berlovek bez
větrníku, obnašela tedy 15 - 17 m. Po chvíli nastalo vystřídání
řádků u čerpacích ředí a proudu. A když mládež strážáčky
se nabazila, učiněna delší přestávka. Voda ze strážáčky
vyčerpána a strážáčka pak dopravena na vozíku k některému
ze sousedních domků. Řady od vodní nádržky na povel
znovu seřazeny a cvičení se opakovalo. Po cvičení hasičské
učení vyčištěno a opět uloženo na obvyklé místo v Rychetném
domě. Po p. řídícím Hubálkovi působil zde jako řídící učitel
František Welínoký a učitele Václav Vozýka a Josef Škofanda,
kteří též byli přívrženci myšlenky hasičské a stali se v době
předější nedoucimi činiteli nově založeného sboru. Již po
mnohá léta bylo přáním několika přátel pokroku aby i v obci
naši hasičský sbor k udržení a potřebným nářadím opatřen

byl. Že však plavné obecní zastupitelstvo každoročně nucen
bylo 18% a v roce 1883 docela 18½% přirážek vyměřovati, z nichž
jenm dluh stavbou školy vzešlý a dosud stávající, umořovati
bylo, neodhodlalo se, v úvahu berouc přílišné jeho, kteréž by tím
obci vzniklo, jakož i všem poplatníkům, právní podobnému vyhověti.

Teprve r. 1885 podařilo se plavnému obecnímu zastupitelstvu,
poslední oplátek 50 zlatých umořiti a přirážky obecní z 18% na
13% snížit. Dne 12 dubna r. 1885 uoneslo se na písemnou žádost

„Spolků pro vystavění kostela v Dlouhé Třebové“ ze dne 31. března 1885
dodatečně pro r. 1884 padesát zlatých věnovati, parázavši se
protokolárním přešením, podobnou částkou každoročně přispívati.

Bylo by se tedy poplatníkem snižováním přirážek z 18% na 13% značně ulevilo a ještě by spolek tak pro obec naší důležitý značnou částkou 50 platých podporován byl. Urychlený vývoj v činnosti místního hasičstva začal p. 1885, kdy v naší obci bylo v následujících dnech několik požárů za sebou. První požár vypukl v půl noci ze 3. na 4. června 1885 na svátek Božího těla. Vyhořelo číslo popisné 119 p. Dmy Rybkové, ku kterémuž požáru sbor hasičský z Ústí nad Orlicí se dostavil. Dne 10. června r. 1885 ve střední odpoledne chytalo č. popisné 198

Parlám Teplých. Obětavostí několika mužů pod vedením Josefa Kováře podařilo se oheň udusiti. Toho samého dne v 9h 10 minut večer vypukl požár u rolníka Václava Rybky č. p. 28, který vyhořel do základů. Požár tento se rychlostí blesku rozšířil, takže s nadlidským úsilím podařilo se zachrániti pouze rodinný pos, 5 slepic a něco nábytku ze světnice. Všecky hořelí dobytek, 2 statuí koně, 36 ovcí, 24 hus, 14 slepic a 20 králíků, obilí, píse a hospodářské nářadí, všechno při tomto požáru uhořelo. I k tomuto požáru, až již pozdě, dostavil se hasičský sbor z Ústí nad Orlicí. Požáry tyto přiměli p. starostu obce, že na druhý den po požáru, svolal na třetí hodinu odpolední schůzi zastupitelstva obecního, jemuž vyřídil nutnost storu hasičského a příslušného nářadí. Jednokolně konseho svolati valnou hromadu všech občanů na den 21. června 1885. Řídící učitel Fraut. Welný slíbil, že řízením a navedením sboru převzeme sbor učitelů a tak dne 21. června p. 1885 byl místní hasičský sbor ustaven. Za velitele zvolen byl pan Václav Vozýka. Jeho zástupcem p. František Kovář č. p. 32, mlynář z dolního mlýna.

Náčelníkem lezeu zvolen p. J. K. Křofanda, mladší učitel.
Jeho náměstkem p. Václav Flač č. p. 20. Za náčelníka
střikačnicku zvolen p. Frant. Habiger, rolník č. 76. a jeho
nástupce p. Václav Chorko, rolník č. p. 13. Za jednatele a
pokladníka zvolen uč. Frant. Velínský. Do výboru zvoleni
p. Alois Peterka a Ant. Loub. Při rozřešení čítal stor 49
členů činných, 2 zakládající a 8 přispívajících. Na základě
přihlášeného počtu členů k návrhu p. Frant. Šišně, rolníka č. 105
člena obecního výboru, usnesli se přítomní členové obecního
předsedatelstva, aby spolek od obce pakoupeno- bylo pro 40 mužů.
potřebné výstroje.

Dále usneseno opatřiti stor počátečním nářadím. V první výborové schůzi konané dne 25. června ve 2 h odpoledne v místnosti druhé třídy obecní školy usneseno zakoupiti dvoukolorou stříkačku od firmy Fraul. Smekala rodou v Čechách u Olomouce. Zároveň usneseno zakoupiti 200 m hadic a 6 m savič ku stříkačce. Ve čtvrtek dne 20. srpna r. 1885 přivezena stříkačka s výbrojem do obce naší. Tehor' dne a dny následující v pátek a v sobotu sešli se členové v počtu 38 mužů ku evičení se strojem tímto. V neděli od osmé hodiny ráno do jedenaácté před poledním konáno opět evičení a pak do půl dvanácté evičení pořadová. Posléze pořadný jsou výbroje a určena schůze o jednu hodinu ve školní budově, již svolávací signál předehárech má. Když toto vše vykonáno, vyšel stor v plné stroji pod most mezi čísly 82 a 115, kdež předsevzata zkouška nejprve na tlak vzduchu kotle, pak savič.

Na to stříkačka jedním protcem na č. p. 102 a druhým na č. p. 83 pod kopcem. Konečně vypčteno, koliké litrů vody přijme a vyda' stroj v jedné minutě. Z přítomných panů jmenuovati sluší p. ředitele Bedřicha Nováka, dále p. Jos. Hlubáčka, velitele sboru dobrovolných hasičů v České Třebové. Pány Julise Kociána, evičitele a Julisa Vincence náčelníka stříkačnicků v Ústí nad Oplicí, kromě dalších jiných. Takéž přítomno bylo obecni zastupitelstvo. Výsledkem zkoušky uznán stroj za výkonný a p. Bedřichu Novákovi, řediteli továrny, vylovena úplná spokojenost. Na hotovosti vyplaceno jemu ihned 800 platých a pbyvajících částka 283 pl. 54 krejcarů nastáma 8. páří 1885. jednatelem spolku. Den tento pro obec i pro stor nebyl sice ustanoven okázale, přece však podstatně sloužil, že po vykonaném evičení o jakosti stroje, když byl tento uschován a výbroj odevradán, na porokar paně starosth'v, byl stor hradbou vedou do hostince p. Jana Vycháňka č. p. 157. Když odhlášená

Kolek^o odbyvána taneční zábava, k jejímuž svolení staven
poplatek p. hostinskému. Spolek zapravil 50 krejcarů na kolek
a hudebníkům vyplacené od spolku 8 platých, kterážto částka
vybrána od jednotlivých členů po 20 krejcarách a od šerže pro 40
krejcaroch. Pivo bylo darováno a to od p. Jana Vychánka, hostinského
75 litrů a od Frant. Welnského 25 litrů. K udržení pořádku bráno
jednou pro sbor a podruhé pro hosty. Nálev piva svěřen p. Frant. Stránskému
č. p. 155. a dodáváni jej uloženo kubačím spolku. Zábava trvala

na vzorého pořádku a provolání slávy Jeho Veličenstvu císaři
pánu, pak pánu starostovi a obecnímu zastupitelstvu až do pána
a utkví rajské v paměti všem přítomným. Tedyž byla již v obci
naší stříkačka, bylo nutno pomysletí na postavení vlastní
hasičské přejiznice, aby nemusela býti stříkačka postavena
v Rychebním dome. V důsledku toho podal velitel sboru dne
2. května 1886 žádost o postavení potřebné místnosti pro nářadí
hasičské, která byla dne 4. května následovně vyřizena: Slavné
správě dobrovolných hasičů v Dlouhé Třeboré. Vzhledem od správy
sboru obdržeuého dopisu ze dne 2/v. usneslo se obecní zastupitelstvo,
by se přidila pro stříkačku a potřebné hasičské náčiní nová budova
měří kapelními páklady a stavením Antonína Kováře č. p. 160. blíž
obcí louky. Uznáváje přání sboru jest volno slavné správě sboru
dobrovolných hasičů přiměřené návrhy na stavbu nové budovy pro hasičské
nářadí s ohledem, by se stavba nestala přílišnou nákladnou a měla uvítni
dost místa pro již stávající stříkačku s náčiním a pro přísti vix peknoitní,
současně by vyhověla menším lezeckým cvičením a sušení hadie do
9. května u obecního úřadu předložiti. Obecní zastupitelstvo se pak
platně o návrzích rozhodne. Podpsán Josep Kovář, starosta.
Po náležitě úvaze usneseno, by budova ta vystavěna byla bez věže
a bez nějakého kolaštního leziště, ale aby sama přec k účelu
tomu sloužiti mohla, tudíž stavěny zde vyšší (asi 4.5 m) aby
kdekoliv se strany na střechu lezeckých řebříku uvítni se dalo,
jakož aby na jedné straně ve štítu okno přizeno bylo tak, aby i
k lezení domití na půdu sloužiti mohlo. O provedení tohoto návrhu
náležitým nákresem s důvody parázal se velitel sboru. Návrh jeho

byl obecním zastupitelstvem přijat a pokračováno ihned ku stavbě
zbrojnice. Dne 26. páří 1886 konal sbor první veřejné cvičení,
na společně s hasičskými stromi z České Třebové, Ustí n. Orlicí
a deputace z Velké Řetové. Slavnost ukončena věnečkem
v hostině p. Frant. Weinlicha. Jelikož sbor potřeboval na
zakoupení prvního nářadí větší množství peněz, byly
rozestány na první místo prosbu o radosti o finanční
podporu. Od pátoriny v České Třebové, obdržel sbor 5 platých,
zemský výbor poslal 100 platých, kuří Jan z Lichtenštejnů

daroval též 100 platých. Císař František Josef I. poslal prostřednictvím
c. k. okresního hejtmanství v Lauštkrouně 60 platých. Pro tyto
peníze od císaře pána jely v kočáře p. Jindřicha Gláče dne 23. června 1886
velitel sboru Václav Vozyka, jeho náměstek Frant. Kovář, mlynář a
náčelník Václav Gláč na hejtmanství do Lauštkrouna. Yeliť když se
do poslední doby ohlašoval obecní pomocný požár bubnem, usneseno
ve schůzi konané dne 17. června 1886 podati návrh na změnu tohoto
hlášení. „Pomocný nechodě v noci s bubnem po vsi, necht při vypuklému
požáru hledě vzbuditi nejbližšího trubáče, po případě náčelníka
neč velitele a na této cestě bez obmeškání kteréhokoliv hasiče jiného,
aby tito sami na hromy neb trubky poplach způsobili a když tak
učinil, necht spěcha přímo ku bustově na nářadí, aby zde,
nem-li dostatek mužstva pohromadě vypomáhal, auel porliční
opatření po odejiti ku požáru vykonal. Jest paprčeti také, aby
alespoň poněkud v pocházení se stojem omezámén byl, proč
požádá se, aby se někdy evičení hasičského přičastnil. Mnoho
chalup v naší obci do pákladů již vyhořelo a snad se mi někdy
podání i o nich do této kroniky několik pádků naprat. Tak jako
při požárech, tak i při povodních stávali a stojí vždy věs a
pohotově naši hasiči. Jest-li že dnes v době ohnivodorných staveb
neterpečí požárů ubývá, hasiči a páchranné prostředky jsou
dokonaleny, jsou tu nové a daletosáhle požáradky nové doby, kladené
našemu hasičstvu a jeho službě. Napsal jsem tento článek pro
potřebu budoucí, jako projev díků a uznání částo přehlíženým
hasičům, kteří v naší obci pákladu našeho sboru vybudovali.

And. Rybka.